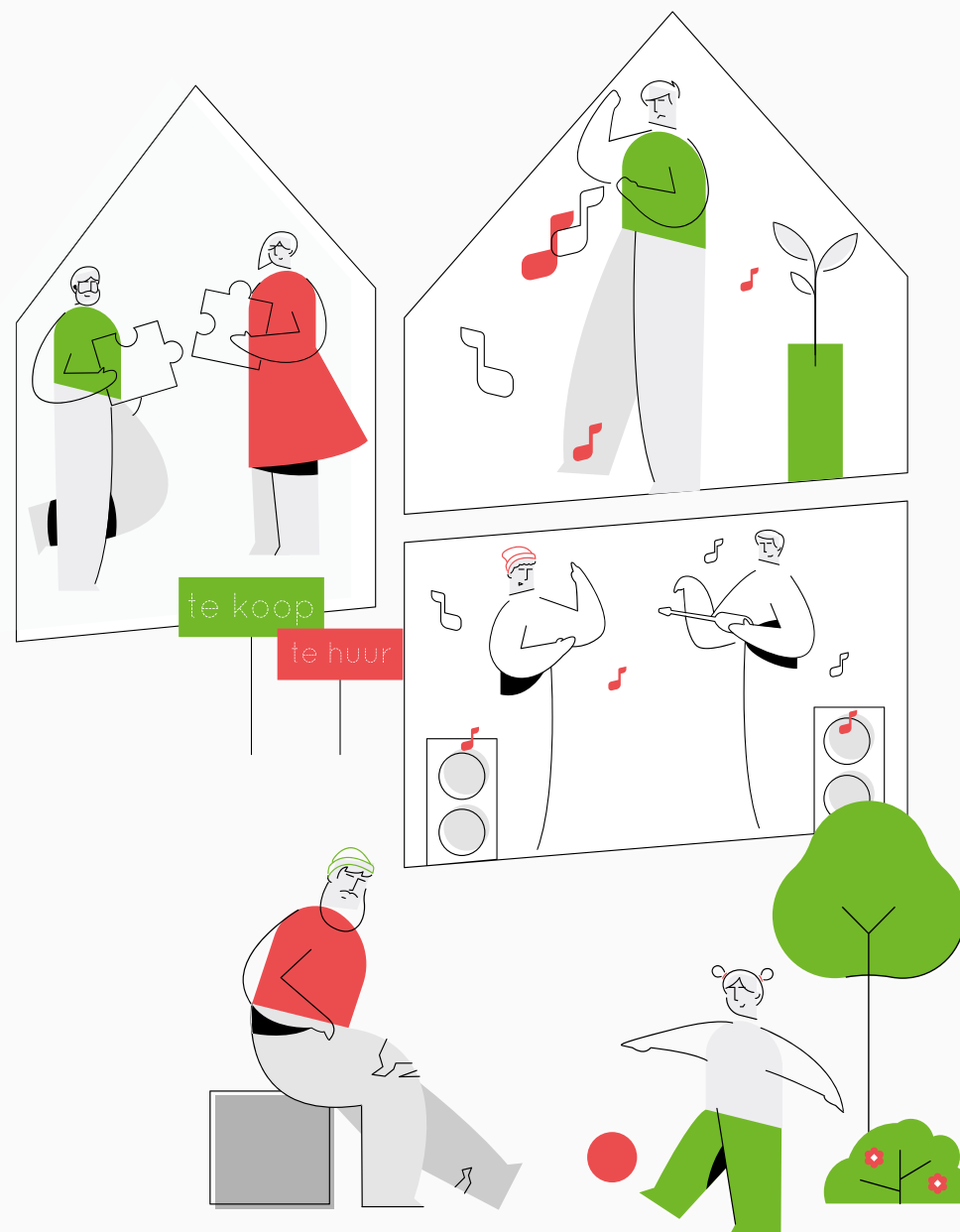

Inventarisatie behoefte woonwagenstandplaatsen

Gemeenten Bloemendaal, Heemstede en
Zandvoort

8 januari 2024
Definitief

Ontrafel de trend. Kijk vooruit.

DATUM	8 januari 2024
TITEL	Inventarisatie behoefte woonwagenstandplaatsen
OPDRACHTGEVER	Gemeenten Bloemendaal, Heemstede en Zandvoort
AUTEUR(S)	Jeroen Wissink Arjan Rottier
PROJECTNUMMER	377.101/G
STATUS	Definitief

Ontrafel de trend.
Kijk vooruit.

Tivolilaan 205
6824 BV Arnhem
Postbus 1174
6801 BD Arnhem

www.companen.nl
info@companen.nl
026 351 25 32

KvK-nummer: 09035291
BTW-nummer: NL001826517B01

Inhoud

1	Inleiding	4
2	Beschrijving huidige situatie	6
2.1	Het huidige aanbod standplaatsen	6
2.2	Analyse bewoners woonwagenstandplaatsen	8
3	Vraag naar standplaatsen	9
3.1	Vraag van inwonenden	9
3.2	Vraag van vertrokken bewoners	10
3.3	Totale vraag naar standplaatsen	10

1 Inleiding

Aanleiding

De afgelopen jaren is de aandacht voor woonwagenstandplaatsen toegenomen. Mede naar aanleiding van uitspraken van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, het College voor de Rechten van de Mens en de Nationale Ombudsman heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in juli 2018 een nieuw beleidskader uitgebracht dat gemeenten handreikingen biedt voor de beleidsvorming rondom woonwagens. Dit nieuwe beleidskader verduidelijkt dat recht dient te worden gedaan aan de culturele identiteit die samenhangt met deze woonvorm.

Uitgangspunt blijft dat huisvestingsbeleid een primaire verantwoordelijkheid van de gemeente is. Gemeenten dienen beleid voor woonwagens en standplaatsen vast te stellen als onderdeel van het volkshuisvestingsbeleid. Dit beleid dient voldoende rekening te houden met - en ruimte te geven aan - het woonwagenleven van woonwagenbewoners. Hiervoor is nodig dat de behoefte aan standplaatsen helder is, zodat gemeenten ervoor kunnen zorgen dat het aantal standplaatsen in een redelijke verhouding staat tot de daadwerkelijke vraag aan standplaatsen bij woonwagenbewoners.

Het nieuwe beleidskader is één van de aanleidingen voor de gemeenten Bloemendaal, Heemstede en Zandvoort om de behoefte aan standplaatsen in de eigen gemeente tegen het licht te houden. De gemeenten hebben op dit moment 47 standplaatsen voor woonwagens op hun grondgebied.

De centrale vraagstelling in dit onderzoek luidt als volgt:

- Hoe groot is de behoefte aan standplaatsen in de gemeenten Bloemendaal, Heemstede en Zandvoort?

Onderzoeksmethodiek

Om een antwoord te geven op de centrale onderzoeksvraag is op basis van gegevens uit de Bevolkingsregistratie Personen (BRP) van de gemeenten Bloemendaal, Heemstede en Zandvoort de huidige bevolkingsopbouw van woonwagenbewoners in beeld gebracht. Daarnaast is door middel van een schriftelijke vragenlijst een behoeftepeiling uitgevoerd onder twee doelgroepen:

- Inwonende familieleden die momenteel in een woonwagen wonen.
- Mensen die in de afgelopen jaren vanuit een woonwagen zijn verhuisd naar een 'reguliere' woning.

Alle huishoudens zijn per brief aangeschreven waarin het onderzoek is aangekondigd. Daarna zijn alle woonwagenlocaties bezocht om vragenlijsten te verspreiden en in te vullen. Bij mensen die niet thuis waren zijn vragenlijsten achtergelaten. Er zijn geen gegevens bekend van bewoners die in het verleden zijn vertrokken en graag terug zouden willen keren. Daarom is aan de huidige bewoners gevraagd of zij mensen kennen die in de afgelopen jaren zijn vertrokken en de wens hebben om terug te keren. Deze mensen konden een vragenlijst aanvragen om deel te nemen aan het onderzoek. Tot slot is er halverwege de veldwerkperiode een herinneringsbrief gestuurd om iedereen nogmaals de gelegenheid te geven om deel te nemen aan het onderzoek.

Responsoverzicht

In totaal hebben 17 inwonenden de vragenlijst ingevuld. Daarnaast hebben drie mensen een vragenlijst voor vertrokken bewoners ingevuld.

Tabel 1.1: Respons enquête behoefte aan woonwagenstandplaatsen

	Respons inwonend	Respons vertrokkenen	Totaal
Bloemendaal	10	1	11
Heemstede	2	1	3
Zandvoort	5	1	6
Totaal	17	3	20

De enquête geeft een beeld van de actuele vraag naar woonwagenstandplaatsen. Aan de aanbodzijde is het van belang een inschatting te maken van het aantal standplaatsen dat door doorstroming of overlijden zal vrijkomen in de komende jaren. We doen dit op basis van de leeftijdsverdeling onder de huidige woonwagenbewoners.

2 Beschrijving huidige situatie

In dit hoofdstuk gaan we nader in op het huidige aanbod standplaatsen in de drie gemeenten. Hoeveel locaties zijn er en hoe verhoudt dit zich tot andere gemeenten in Nederland?

2.1 Het huidige aanbod standplaatsen

De gemeenten Bloemendaal, Heemstede en Zandvoort tellen momenteel 47 standplaatsen verdeeld over 8 woonwagenlocaties. De locaties variëren in omvang: van 2 plaatsen op de locatie Van Verschuer Brantslaan tot 11 op de locatie Keesomplein.

Tabel 2.1: Aantal woonwagenlocaties en standplaatsen per gemeente

Gemeente	Locatie	Aantal standplaatsen
Bloemendaal	Dompvloedslaan	7
Bloemendaal	Gravin Jacobahof	4
Bloemendaal	Van Verschuer Brantslaan	2
Totaal gemeente Bloemendaal		13
Heemstede	E. van Slogterenlaan	6
Heemstede	Ringvaartlaan	9
Totaal gemeente Heemstede		15
Zandvoort	Heimanstraat	4
Zandvoort	Keesomplein	11
Zandvoort	Oosterveld	4
Totaal gemeente Zandvoort		19

Bron: Gemeente Bloemendaal, Heemstede, Zandvoort, 2023.

De eigendoms- en beheersituatie verschilt per locatie:

- De standplaatsen op de locaties aan de Dompvloedslaan en Gravin Jacobahof in Bloemendaal worden verhuurd door Brederode Wonen. Alle woonwagens op de locatie aan de Dompvloedslaan zijn in eigendom van de bewoners. Op de locatie Gravin Jacobahof verhuurt Brederode Wonen 1 huurwagen en zijn de overige wagens in eigendom van de bewoners. De standplaatsen op de locatie Van Verschuer Brantslaan worden verhuurd door Pré Wonen. De wagens zijn in eigendom van de bewoners.
- In Heemstede worden in totaal 14 standplaatsen verhuurd door Woonwagenstandplaatsen Kennemer Wonen BV en 1 standplaats door de gemeente Heemstede. Alle wagens zijn in eigendom van de bewoners.
- In Zandvoort worden de standplaatsen op de locaties Keesomplein en Oosterveld verhuurd door Pré Wonen. Op deze locaties zijn de wagens in eigendom van de bewoners. Op de locatie Heimanstraat zijn zowel de standplaatsen als de wagens in eigendom van de bewoners.

Tabel 2.2: Eigendomssituatie standplaatsen en woonwagens

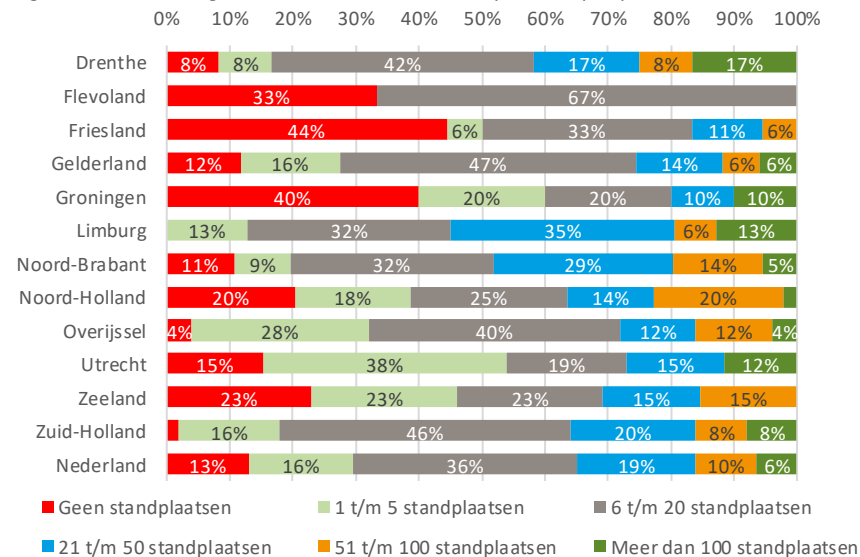
Locatie	Eigendom standplaats	Eigendom woonwagen
Dompvloedslaan	Brederode Wonen (7)	Bewoners (7)
Gravin Jacobahof	Brederode Wonen (4)	Bewoners (3) Brederode Wonen (1)
Van Verschuer Brantslaan	Pré Wonen (2)	Bewoners (2)
E. van Slogterenlaan	Kennemerland BV (6)	Bewoners (6)
Ringvaartlaan	Kennemerland BV (8)	Bewoners (8)
Ringvaartlaan	Gemeente Heemstede (1)	Bewoners (1)
Heimanstraat	Bewoners (4)	Bewoners (4)
Keesomplein	Pré Wonen (11)	Bewoners (11)
Oosterveld	Pré Wonen (4)	Bewoners (4)

Bron: Gemeente Bloemendaal, Heemstede, Zandvoort, 2023.

Vergelijking aantal woonwagenstandplaatsen

In opdracht van het Ministerie van BZK heeft Companen een inventarisatie uitgevoerd van het aantal standplaatsen in Nederlandse gemeenten. Hieruit blijkt dat er in Friesland en Groningen relatief veel gemeenten zijn zonder woonwagenstandplaatsen, in Limburg komt dit juist helemaal niet voor. In Drenthe en Noord-Holland zijn relatief veel gemeenten met meer dan 50 standplaatsen.

Figuur 2.1: Aandeel gemeenten naar aantal standplaatsen per provincie *

Bron: Woonwagenstandplaatsen in Nederland, herhaalmeting 2023.

Aandeel standplaatsen op de woningvoorraad

Het aandeel woonwagenstandplaatsen ten opzichte van het totaal aantal woningen in de gemeente verschilt sterk per provincie. Onderstaande tabel

toont het aantal standplaatsen per provincie, zowel in absolute aantallen als afgezet tegen de totale woningvoorraad in de gemeenten.

Tabel 2.3: Aantal standplaatsen per provincie

	Aantal standplaatsen*	Omvang woningvoorraad (CBS, 2023)	Aantal standplaatsen per 1.000 woningen
Drenthe	441	228.180	1,9
Flevoland	53	181.381	0,3
Friesland	210	308.982	0,7
Gelderland	1.211	942.017	1,3
Groningen	192	290.886	0,7
Limburg	1.148	545.400	2,1
Noord-Brabant	1.859	1.179.968	1,6
Noord-Holland	1.213	1.394.666	0,9
Overijssel	611	523.583	1,2
Utrecht	708	608.999	1,2
Zeeland	237	190.850	1,2
Zuid-Holland	1.481	1.742.444	0,9
Nederland	9.364	8.137.356	1,2
<i>Bloemendaal</i>	13	10.262	1,3
<i>Heemstede</i>	15	12.863	1,2
<i>Zandvoort</i>	19	9.825	1,9

Bron: Woonwagenstandplaatsen in Nederland, herhaalmeting 2023.

Op basis van de inventarisatie telt Nederland 9.364 standplaatsen voor woonwagens. Het werkelijke aantal ligt naar verwachting hoger omdat niet alle gemeenten in dit onderzoek zitten. Gemiddeld zijn er 1,2 standplaatsen per 1.000 woningen. De gemeente Heemstede ligt met 1,2 standplaatsen per 1.000 woningen precies in lijn met het Nederlandse gemiddelde. De gemeente Bloemendaal zit met 1,3 standplaatsen per 1.000 woningen net boven het Nederlandse gemiddelde. De gemeente Zandvoort ligt boven het Nederlandse gemiddelde met 1,9 standplaatsen per 1.000 woningen.

2.2 Analyse bewoners woonwagenstandplaatsen

Op basis van de Basisregistratie Personen (BRP) is de huidige samenstelling van de bevolkingsopbouw van woonwagenbewoners in beeld gebracht. In totaal staan er 99 personen ingeschreven op een woonwagenstandplaats in de gemeenten Bloemendaal, Heemstede en Zandvoort.

Tabel 2.4: Leeftijdsopbouw bewoners woonwagenstandplaatsen, 2023

	Bloemendaal	Heemstede	Zandvoort	Totaal
0 tm 14 jaar	4	3	5	12
15 tm 29 jaar	9	0	8	17
30 tm 64 jaar	20	18	17	55
65+ jaar	3	5	7	15
Totaal	36	26	37	99

Bron: BRP gemeenten Bloemendaal, Heemstede, Zandvoort, 2023.

Kenmerkend voor de huidige woonwagenbewoners is dat het merendeel in de leeftijdsklasse 30 tot en met 64 valt (56%). De overige leeftijdsgroepen zijn vrijwel even groot. De verhoudingen tussen de verschillende gemeenten zijn ook ongeveer gelijk. Opvallend is alleen dat er in Heemstede geen woonwagenbewoners zijn in de leeftijdsklasse 15 tot en met 29 jaar.

Tabel 2.5: Huishoudenssamenstelling 2023

	Bloemendaal	Heemstede	Zandvoort	Totaal
1-persoonshuishouden	6	7	8	21
2-persoonshuishouden	1	5	3	9
Gezin	5	3	8	16
Overig	1	0	0	1
Totaal	13	15	19	47

Bron: BRP gemeenten Bloemendaal, Heemstede, Zandvoort, 2023.

De 99 personen wonen verdeeld over 47 adressen. In totaal is 45% een éénpersoonshuishouden en 19% een tweepersoonshuishouden. Circa 34% is

een (eenouder)gezin. Daarnaast is er één huishouden dat bestaat uit een samengesteld gezin.

3 Vraag naar standplaatsen

In dit hoofdstuk gaan we in op de vraag naar standplaatsen op basis van de enquête onder inwonende familieleden van 18 jaar en ouder en de vertrokken bewoners.

3.1 Vraag van inwonenden

17 inwonende familieleden zoeken een standplaats

Van de inwonenden die de vragenlijst hebben ingevuld zoeken alle 17 respondenten een woonwagenstandplaats. 13 hiervan zoeken op korte termijn een standplaats, namelijk binnen een jaar.

Tabel 3.1: Hoeveel inwonenden zoeken een woonstandplaats?

	Bloemen- daal	Heemstede	Zandvoort	Totaal
Zoekt een standplaats	10	2	5	17
Zoekt geen standplaats	0	0	0	0
Totaal	10	2	5	17

Bron: Enquête Companen 2023.

Tabel 3.2: Binnen welke termijn wordt er gezocht naar een eigen woonstandplaats?

	Bloemen- daal	Heemstede	Zandvoort	Totaal
Binnen 1 jaar	9	2	2	13
Binnen 1-2 jaar	0	0	2	2
Binnen 2-5 jaar	1	0	0	1
Onbekend	0	0	1	1
Totaal	10	2	5	17

Bron: Enquête Companen 2023.

Meeste inwonenden zoeken in eigen gemeente

De meeste respondenten zoeken een standplaats in de gemeente waar ze wonen. In Bloemendaal zijn alle respondenten op zoek naar een standplaats in de gemeente en hetzelfde geldt voor de respondenten in Heemstede. Respondenten uit Zandvoort geven aan ook in de andere gemeenten een standplaats te zoeken. Van de 6 inwonende respondenten in Zandvoort geeft 1 respondent (naast Zandvoort) aan ook graag in Bloemendaal te willen wonen. Daarnaast is er 1 respondent zonder voorkeur.

Tabel 3.3: In welke gemeente zoekt men naar een woonstandplaats?

	Bloemen- daal	Heemstede	Zandvoort	Totaal
Bloemendaal	10	0	1	11
Heemstede	0	2	1	3
Zandvoort	0	0	4	4
Maakt niet uit	0	0	1	1
Totaal	10	2	6	18

Bron: Enquête Companen 2023.

Voorkeur voor kopen of huren?

Een groot deel van de respondenten heeft geen voorkeur voor een koop- of een huurstandplaats. In totaal geven 6 respondenten de voorkeur aan een koopstandplaats.

Tabel 3.4: Naar welk type standplaats gaat de voorkeur uit?

	Bloemen- daal	Heemstede	Zandvoort	Totaal
Koopstandplaats	2	1	3	6
Huurstandplaats	0	0	1	1
Geen voorkeur	8	1	1	10
Totaal	10	2	5	17

Bron: Enquête Companen 2023.

Bij de voorkeur voor een koop- of een huurwoonwagen is er een (iets) sterkere voorkeur voor een koopwoonwagen. Ook hier geldt dat er een groep is (7) die geen specifieke voorkeur heeft voor huren of kopen.

Tabel 3.5: Naar welk type woonwagen gaat de voorkeur uit?

	Bloemen- daal	Heemstede	Zandvoort	Totaal
Koopwoonwagen	5	1	3	9
Huurwoonwagen	0	0	0	0
Geen voorkeur	5	1	1	7
Weet het niet	0	0	1	1
Totaal	10	2	5	17

Bron: Enquête Companen 2023.

Stenen woning als alternatief?

In de vragenlijst is gevraagd of een stenen woning in de nabijheid van een woonwagenlocatie een passend alternatief is voor een woonwagen. De meerderheid geeft aan dat dit geen alternatief is. In totaal geven 3 respondenten aan dat een koopwoning op of bij een woonwagenlocatie mogelijk een alternatief is.

Tabel 3.6: Zou een stenen woning een alternatief kunnen zijn?

	Bloemen- daal	Heemstede	Zandvoort	Totaal
Nee	10	0	1	11
Ja, huurwoning op/bij woonwagenlocatie	0	0	0	0
Ja, koopwoning op/bij woonwagenlocaties	0	1	2	3
Weet het niet	0	1	2	3
Totaal	10	2	5	17

Bron: Enquête Companen 2023.

3.2 Vraag van vertrokken bewoners

In totaal hebben drie vertrokken bewoners aangegeven op zoek te zijn naar een standplaats. Van deze respondenten zoekt 1 een standplaats in Bloemen-daal, 1 een standplaats in Heemstede en 1 in Zandvoort. Alle respondenten geven de voorkeur aan een koopwoonwagen. Van de drie respondenten geeft 1 respondent aan niet op korte termijn op zoek te zijn naar een locatie. Op basis hiervan beschouwen we twee respondenten als directe vraag (binnen vijf jaar).

3.3 Totale vraag naar standplaatsen

Verhuishwensen

Van de 17 inwonenden die de vragenlijst hebben ingevuld, geven alle inwonenden aan dat ze op zoek zijn naar een eigen standplaats. Daarnaast hebben er 3 vertrokken bewoners aan het onderzoek deelgenomen. Van deze groep geven 2 vertrokken bewoners op korte termijn op zoek te zijn naar een standplaats.

Totale vraag naar standplaatsen

Duidelijk is dat alle bewoners aangeven op zoek te zijn naar een woonwagen-standplaats. We concluderen het volgende:

- Er is een directe vraag van inwonenden die op basis van de enquête aangeven op zoek te zijn naar een standplaats. In totaal gaat het om 17 plaatsen.
- In totaal hebben 3 vertrokken bewoners deelgenomen aan de enquête. Zij hebben aangegeven terug te willen naar een woonwagenstandplaats in de gemeenten Bloemendaal, Heemstede of Zandvoort. Hiervan geven

2 respondenten aan op korte termijn een standplaats te zoeken. Dit aantal beschouwen we als de directe vraag.

- Op basis van de gegevens uit de BRP blijkt dat er momenteel 23 inwonenden in een woonwag en wonen. Hiervan hebben 17 personen de vragenlijst ingevuld, maar het is mogelijk dat in de toekomst ook de 6 overige inwonenden behoefte hebben aan een eigen standplaats. Vooralsnog beschouwen we de inwonenden (17) die de vragenlijst hebben ingevuld als directe vraag. Daarnaast houden we op termijn rekening met een potentiële vraag van 6 plaatsen van inwonenden. Van deze groep weten we overigens niet of zij daadwerkelijk willen verhuizen naar een woonwag en of dat zij in een van de gemeenten Bloemendaal, Heemstede of Zandvoort willen blijven.

Samengevat leidt dit tot de volgende vraag:

Tabel 3.7: Vraag naar woonwag enstandplaatsen per gemeente

Doelgroep	Bloemen- daal	Heemstede	Zandvoort	Vraag
Vraag van inwonenden	10	2	5	17 plaatsen
Vertrokken bewoners	1	0	1	2 plaatsen
Totaal (directe vraag)	11	2	6	19 plaatsen
Vraag van inwonenden op basis van BRP	2	1	3	0-6 plaatsen

In de komende vijf jaar ramen we de directe vraag naar woonwag enstandplaatsen in de drie gemeenten op 19 plaatsen. Het gaat om 11 plaatsen in Bloemendaal, 2 in Heemstede en 6 in Zandvoort. Daarnaast is het mogelijk dat er op termijn een extra vraag voortkomt van inwonenden die geen enquête hebben ingevuld. Het gaat hierbij om maximaal 6 personen. Deze vraag beschouwen we als de potentiële vraag voor de toekomst. Hetzelfde geldt voor

de vertrokken bewoner die aangeeft niet binnen vijf jaar een standplaats te zoeken.

Op basis van de huidige leeftijdssamenstelling verwachten we dat er in de komende vijf jaar geen woonwag enstandplaatsen beschikbaar komen door natuurlijk verloop.

Vervolgstappen

Dit onderzoek biedt inzicht in de opgave aan woonwag enstandplaatsen in de komende jaren. De vervolgstap is het vertalen van deze uitkomsten naar beleidsuitgangspunten en realisatie van nieuwe standplaatsen. Bij het opstellen van woonwag enbeleid is het van belang om antwoord te geven op vragen als:

- Wat zijn de taken van de gemeente en de corporatie(s)?
- Hoe worden vrijkomende standplaatsen toegewezen?
- Hoe en waar worden extra standplaatsen aangelegd?

Een eerste stap bij het ontwikkelen van nieuwe standplaatsen is om te inventariseren of er uitbreidingsmogelijkheden zijn op bestaande locaties. Afhankelijk van deze inventarisatie kan er worden gezocht naar nieuwe locaties. Hier kunnen gemeenten ook gezamenlijk in optrekken.

Belangrijk is om goed te kijken naar de volgordebepaling. Op dit moment is de volgordebepaling voor nieuwe woonwag enstandplaatsen vastgelegd in de Huisvestingsverordening. Hierbij geldt dat kandidaten die wonen op de locatie waar een standplaats vrijkomt voorrang krijgen. Daarna komen kandidaten vanuit een andere locatie in de regio Zuid-Kennemerland aan de beurt. Als er geen kandidaten zijn dan komt de standplaats beschikbaar voor andere woningzoekenden. In de praktijk betekent dit dat het voor bewoners die zijn vertrokken van een locatie lastig is om weer terug te keren. In de gemeente

Haarlem krijgen woonwagenbewoners meer invloed op de keuze van toewijzing van woonwagenstandplaatsen. In maart 2023 heeft de gemeenteraad een aanpassing van de Huisvestingsverordening ingesteld. De aanpassing betekent dat wanneer een woonwagen vrijkomt de huidige bewoners meer invloed krijgen op wie de volgende huurder wordt. In geval van overlijden zijn dat de directe nabestaanden. De kandidaten moeten wel een binding hebben met de woonwagencultuur. Ook komt er een aparte inschrijflijst voor mensen die een standplaats zoeken. Deze methodiek zou ook in de gemeenten Bloemendaal, Heemstede en Zandvoort ter overweging kunnen worden genomen.